

13. 1. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Ochrana duševního vlastnictví na internetu v případech deliktů s mezinárodním prvkem

Nabízení a prezentace služeb na internetu se s rozvojem informační společnosti stává standardem, bez něhož se málokterý podnikatel obejde. Jde přitom o poměrně jednoduchou cestu k oslovení velkého množství potenciálních zákazníků, především pokud se navíc takové oslovení provede zajímavým a kreativním způsobem. Není proto divu, že pozornost podnikajících subjektů se ve velké míře koncentruje na takové oblasti, jako jsou grafické provedení internetových stránek, jejich obsah, dále na vytváření zajímavých obchodních označení a atraktivních doménových jmen.

Nabízí se však otázka, jak toto všechno úsilí a investované prostředky ochránit před napodobováním, kopírováním a zneužitím, to vše v internetovém světě, v němž se hranice státní i právní stírají a jakékoliv jednání je těžké lokalizovat v časoprostoru?

Není překvapující, že v praxi nejsou nijak ojedinělé případy kdy, typicky u e-shopů, je celý obsah webových stránek převzat konkurenčním subjektem a s mírnými úpravami použit pro vytvoření přímo konkurujícího e-shopu. Rozsah použitých, napodobených či zkopírovaných informací se v jednotlivých případech může lišit, a tudíž může být pestrá i škála civilních deliktů takovýmto jednáním spáchaných. Mezi nejčastější z oblasti práv k duševnímu vlastnictví patří následující:

- porušení autorských práv zejména pokud jde o grafické provedení internetových stránek, jakož i kopírování použitých textů (typicky např. textu všeobecných obchodních podmínek);
- porušení práv k ochranné známce;
- porušení práva k obchodní firmě;
- porušení práv k doménovému jménu.

Aby byla situace ještě komplikovanější, často bývají provozovatelé těchto konkurenčních internetových stránek osoby domicilované v jiných členských státech EU. Nabízí se pak nezbytně otázka rozhodného práva (*lex causae*), podle něhož budou předmětné delikty právně posuzovány, a mezinárodní příslušnosti soudů, jejíž vyřešení je nezbytnou podmínkou určení soudu, u něhož je možné podat žalobu.

HAJDUK & PARTNERS

Lze předpokládat, že osoba domicilovaná na území České republiky bude mít primárně zájem žalovat u tuzemského soudu podle českého práva. Pokud je žalovaný domicilován rovněž na území Evropské unie, jsou pravidla pro určení sudiště zakotvena na komunitární úrovni, a to v *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech*. Obecné pravidlo zakotvené v čl. 4 odst. 1 nařízení zakotvuje **příslušnost soudů určených podle bydliště žalovaného**.^[1] S použitím tohoto

pravidla je tedy tuzemský žalobce nucen domáhat se ochrany svých práv u zahraničního soudu, což je však spojeno s řadou komplikací, vedle těch praktických, jako je nutnost dostavovat se na jednání do zahraničí, hledat právní zastoupení v zahraničí a používat cizí jazyk, pak z hlediska samotného právního řešení skutečnost, že v zásadě ve všech procesních, avšak i některých hmotněprávních otázkách (imperativní normy, výhrada veřejného pořádku) podléhá právní úpravě místa sudiště (*lex fori*), tedy cizímu právnímu řádu, a to nezávisle na rozhodném právu. V námi řešeném případě navíc sehrává svou roli povaha práv, u nichž se domáháme ochrany, zejména pak její mnohdy teritoriální charakter, jak bude nastíněno dále.

Motivy pro nalezení cesty k tuzemskému soudu tak jsou poměrně silné a určitá možnost se žalobci otevírá skrze ustanovení o zvláštní příslušnosti ve věcech deliktů odpovědnosti (čl. 7 odst. 2 nařízení),^[2] na základě něhož je možné **žalovat též u soudu místa, kde došlo ke škodné události**. Jak ovšem určit místo, kde došlo ke škodné události, u deliktů spáchaných na internetu? Pokud vyjdeme z ustáleného výkladu, pak místem, kde došlo ke škodné události, může být jednak místo události, která zapříčinila škodu, jednak místo, kde škoda vznikla, přičemž pokud uvedené místa nejsou totožná, náleží volba žalobci.^[3] Není pochyb o tom, že určování místa škodní události u deliktů spáchaných na internetu je v praxi velmi obtížné, právní teorie však nabízí následující řešení:^[4] místo nahrání a místo stažení dat, informací a obsahu (uploading a downloading), nebo místo založení žalovaného. Ve vztahu ke všem uvedeným řešením existují výhody i nevýhody jejich použití, v souvislosti s místem uploadingu či downloadingu je zde možnost manipulace s těmito místy, v případě downloadingu i možná existence většího množství těchto míst. Pokud jde o místo založení žalovaného, vyvstává otázka definice tohoto místa. Proto v případech, kdy je velmi obtížné či nemožné určit místo škodní události, nezbyvá, než v souladu se závěry SDEU^[5] podat žalobu v místě, kde škoda vyšla najevo, tedy v místě vzniku škody. V tomto případě bude možno ve prospěch tuzemského soudu kupříkladu argumentovat skutečností, že právě na území České republiky, kde byla především realizována obchodní činnost žalobce, došlo k zásahu do majetkové sféry žalobce, tedy ke snížení objemu objednávek a dosahovaných zisků v důsledku protiprávního jednání žalovaného.

Pokud jde o určení rozhodného práva pro jednotlivé delikty, pak situaci do jisté míry zjednodušuje úprava na komunitární úrovni obsažená v *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II)*, které sjednocuje kolizní normy v jednotlivých členských státech, takže soud každého členského státu při řešení konkrétního případu by měl dospět ke stejnému rozhodnému právu. **Teritoriální charakter** práv vyplývajících z duševního vlastnictví však tuto deklarovanou výhodu značně relativizuje, když limituje tato práva hranicemi právního řádu, z něhož vzešla. Zásada teritoriality, která je z hlediska stanovení právního režimu prostorově neohrazených internetových deliktů naprosto nevhodná, nebyla překonána ani na komunitární úrovni a přímo se promítla do kolizní normy pro delikty vyplývající z porušení práv duševního vlastnictví.^[6] Předmětné kolizní pravidlo, zakotvené v ustanovení čl. 8 nařízení Řím II, stanoví jako **rozhodné právo země, pro kterou je uplatňována ochrana** (*lex loci protectionis*). Je zřejmé, že v rámci přeshraničních sporů uvedené nečiní problém v případě, že země, kde je uplatňována ochrana kupříkladu **autorského díla**, je současně zemí původu tohoto díla. V každé jiné zemi, pro kterou je uplatňována ochrana takového díla, mimo zemi původu, je však již nutno opětovně posuzovat, zda příslušný nehmotný statek je v konkrétní zemi vůbec chráněn autorským právem, kdo je autorem, jaká jsou omezení autorského práva a jaké jsou prostředky právní ochrany. Jen k částečnému odstranění rozporů a právní nejistoty pak vedlo přijetí harmonizační *směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES*,^[7] na základě níž byly v jednotlivých právních řádech členských států sjednoceny mimo jiné i některé otázky související s výkonem určitých autorských práv (zejména pokud jde o právo na udělení svolení či zákazu rozmnožování děl, jejich sdělování veřejnosti a rozšiřování) a hlavně pak doba ochrany autorského práva.

Podobná situace je u práv k **ochranné známce a obchodní firmě**, která jsou společně řazena k právům na označení a jsou předmětem průmyslového vlastnictví,^[8] rovněž tedy spadají pod právní úpravu čl. 8 nařízení Řím II. Výlučnost práva v případě registrace národní ochranné známky a obchodní firmy váže pouze k území České republiky, v případě, že by nás hraniční určovatel *lex loci protectionis* odkázal na zahraniční právní řád, záleží na jeho stanovisku, zda bude takovému označení přiznána jakákoliv právní ochrana. Výjimku představují ochranné známky Evropské unie a mezinárodní ochranné známky zapsané dle Madridské dohody o mezinárodním zápisu ochranných známek a Protokolu k Madridské dohodě, které mají zvláštní právní režim.

Samostatnou kapitolu pak tvoří práva k **doménovému jménu** a jejich ochrana. I když na doménová jména lze nahlížet jako na určitá označení *sui generis*, přesto je potřeba zdůraznit, že ve většině právních řádů nejsou právně chráněny prostřednictvím přiznání absolutních majetkových práv s účinky vůči všem, jako je tomu u ochranné známky či obchodní firmy, avšak jde svou povahou o relativní majetkové právo^[9]. V návaznosti na uvedené je na doménová jména nahlíženo jako na nehmotné věci v právním smyslu, které jsou zahrnuty v pojmu duševní vlastnictví, do zvláštní kategorie práv průmyslového vlastnictví však řazena obecně nejsou. To samozřejmě nic nemění na skutečnosti, že samotný obsah doménového jména může být chráněn některým z dalších již zmíněných práv z duševního vlastnictví, tedy právem autorským, známkovým či firemním, což se vždy vyplatí zkoumat pro případ, že rozhodné právo poskytuje lepší ochranu tomuto jinému právu, než samotnému doménovému jménu. Pro konkrétní výběr rozhodného práva bude opět potřeba použít kolizní normu zakotvenou v čl. 8 nařízení Řím II, uplatní se tedy již opakovaně zmiňovaný hraniční určovatel *lex loci protectionis*, byť v tomto případě k tomuto závěru musíme dospět výkladem pojmu *práva duševního vlastnictví*, neboť nařízení práva k doménovému jménu výslovně ve výčtu práv náležejících pod pojem *práva duševního vlastnictví* nezmiňuje. Jde však o výčet demonstrativní, takže je zde prostor pro podřazení dalších práv a domnívám se, že s ohledem na převládající názor o zahrnutí doménových jmen mezi duševní vlastnictví je i na místě.

Specificky v případě výhradně doménových sporů je pak vhodné doporučit, aby žalobce zvážil alternativní způsoby řešení sporu. Takovou možnost u nás poskytuje Rozhodčí soud při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR, který je sudištěm jednak pro spory z doménového jména .cz, jednak též z doménových jmen .EU podle ADR pravidel, jakož i spory o doménová jména nevyšší úrovně (např. .com, .net, .org., apod.) podle pravidel UDRP.^[10] Tato alternativa má nabízet především větší flexibilitu a rychlost oproti klasickému soudnímu sporu, když řízení je vedeno on-line a věc je rozhodována experty.

Konečně pokud se vrátíme na začátek k našemu případu „zkopírovaného e-shopu“ a případnému množství takovým jednáním porušených práv z duševního vlastnictví, může se v jednotlivém případě jevit jako vhodnější, zejména pokud právní řád určený na základě *lex loci protectionis* není současně právní řádem původu jednotlivých práv, žalovat jednání jako jeden delikt. Takovou možnost máme v případě, kdy jednání jako celek naplňuje znaky nekalé soutěže. Jámile je možné jednání takto kvalifikovat jako **nekalosoutěžní delikt** – kupříkladu parazitování na pověsti, či vyvolání nebezpečí záměny - je možné v námi řešeném případě, kdy a priori nepředpokládáme vznik újmy spotřebitelům, použít pravidlo obsažené v ustanovení čl. 6 odst. 2 nařízení Řím II. To nás pak odkáže na obecné pravidlo obsažené v čl. 4 nařízení Řím II^[11], které zakotvuje v odst. 1 jako hraniční určovatel místo vzniku škody (*lex loci damni*), přičemž místo, kde došlo ke škodné události, jakož i místo, kde se projeví její nepřímé následky, se přitom nezohledňují.^[12] Současně však nelze opomenout, že ustanovení čl. 4 nařízení obsahuje mimo jiné i tzv. únikovou doložku (*escape clause*), která se použije tehdy, vyplývá-li ze všech okolností případu, že civilní delikt je úžeji spojen s jinou zemí.^[13] V návaznosti na uvedené se při blízkém propojení nekalosoutěžního jednání s určitým právním řádem lze vhodnou argumentací domoci použití i tohoto dalšího právního řádu.

Závěrem lze tedy shrnout, že specifická povaha internetových deliktů, jejich obtížné časoprostorové

zakotvení a v této souvislosti ne zcela vyhovující právní úprava problematiky práv duševního vlastnictví, spočívající na zásadě teritoriality, ve svém důsledku vedou k velké právní nejistotě účastníků mezinárodních sporů. Na jednu stranu se sice může jevit jako výhodné pro žalobce, když de facto při použití vhodné právní argumentace může vybírat z více potenciálních soudišť a použitelných právních řádů. Tento jev, označovaný v mezinárodním právu soukromém jako *forum shopping* a odsuzovaný zejména kvůli právní nejistotě, kterou přináší žalovanému, však na druhou stranu může zkomplikovat situaci i žalobci, jenž v okamžiku podání žaloby nemá jistotu, že soud se s jeho právní argumentací ztotožní a naopak neposoudí záležitost zcela odlišně, včetně vyslovení vlastní nepřislusnosti. Před podáním žaloby je tak dobré zvážit a porovnat všechny možnosti, které se žalobci nabízí.

Mgr. Karla Chwistková,
advokátka

[Advokátní kancelář HAJDUK & PARTNERS s.r.o.](#)

Hrabinská 498/19

737 01, Český Těšín

Tel.: +420 558 711 529

e-mail: office@hajduk.cz

[1] Přesné znění čl. 4 odst. 1 nařízení je následující: „Nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště v některém členském státě, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu.“

[2] Přesné znění ustanovení čl. 7 odst. 2 nařízení je následující: „Osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být v jiném členském státě žalována ve věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události.“

[3] Srov. rozhodnutí SDEU ve věci *Handelskwerkerij G.J. Bier BV v Mines de potasse d' Alsace SA*, 21-76, v němž SDEU uvedl: „Pokud místo, kde došlo k události zakládající odpovědnost z deliktu nebo kvazideliktu, a místo, kde v jejím důsledku došlo ke škodě nejsou totožné je třeba výraz „místo, kde došlo ke škodě“ uvedený v čl. 5(3) chápat jako zahrnující, jak místo, kde ke škodě došlo, tak i místo události, která ke vzniku škody vedla V důsledku toho může být žalovaný žalován, dle volby žalobce u soudů místa, kde vznikla škoda, nebo u soudů místa, kde došlo k události, jež ke vzniku škody vedla.“

[4] Srov. Krajcová, B. Mezinárodní internetové právo a příslušnost soudů v internetových sporech. K dispozici >>> [zde](#).

[5] Srov. rozhodnutí SDEU ve věci v rozhodnutí ve věci *Reunion Europeenne v. Spliethoff s. Bevarachtingskantoor BV C-51/97*.

[6] Dle interpretacího pravidla zakotveného v bodě 26 preambule k nařízení Řím II pojem *práv duševního vlastnictví* zahrnuje například autorské právo a práva související, zvláštní právo na ochranu databází a práva průmyslového vlastnictví

[7] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001, o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

[8] Pro zařazení práv na označení do systematiky duševního vlastnictví srov. např. TELEC, Ivo. Tvůrčí práva duševního vlastnictví. Brno : Doplněk, 1994, s. 40 – 42.

[9] Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2012, sp. zn. 23 Cdo 3407/2010, v němž se ve vztahu k povaze doménového jména uvádí následující *„Jde v podstatě jen o slovní či jinak přijatelné vyjádření kódové technické identifikace počítače, případně skupiny počítačů v síti ... doména žádné absolutní (výlučné) právo svému nositeli nezakládá.“*

[10] Více informací k dispozici >>> [zde](#).

[11] Přesné znění stanovení čl. 6 odst. 2 nařízení Řím II je následující: *„Postihuje-li jednání z nekalé soutěže výlučně zájmy určitého soutěžitele, použije se článek 4.“*

[12] Znění čl. 4 odst. 1 nařízení je následující: *„Nestanoví-li toto nařízení jinak, je rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z civilních deliktů, právo země, kde škoda vznikla, bez ohledu na to, ve které zemi došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody, a bez ohledu na to, ve které zemi nebo kterých zemích se projeví nepříme následky této skutečnosti.“*

[13] Znění čl. 4 odst. 3 nařízení Řím II je následující: *„Vyplývá-li ze všech okolností případu, že je civilní delikt zjevně úžeji spojen s jinou zemí, než je země uvedená v odstavci 1 nebo 2, použije se právo této jiné země. Zjevně užší vztah k jiné zemi by mohl být založen zejména na již existujícím vztahu mezi stranami, jakým může být například smlouva, který úzce souvisí s daným civilním deliktem.“*

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)

- [Nariadení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)